

ціонера, а також втрати ексергії у всіх елементах холодильної машини кондиціонера з метою подальшого вдосконалення окремих її елементів.

Література

1. Соколов Е.Я., Бродянский В.М. Энергетические основы трансформации тепла и процессов охлаждения: Учеб. пособие для вузов. – 2-е изд., перераб. – М.: Энергоиздат, 1981. – 320 с.

2. Богданов С.Н., Иванов О.П., Куприянова А.В. Холодильная техника. Свойства веществ: Справочник. Изд.3-е, перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1985. – 208 с.

УДК 334.74:001.76

І.В. Литвин – НУ "Львівська політехніка"

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ "НЕЗАЛЕЖНОГО" ВЕНЧУРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуті основні етапи створення "незалежного" венчурного підприємства. На основі аналізу літературних джерел розкрито особливості відбору перспективних венчурних проектів та критерії успіху венчурного інвестування.

I.V. Lytvyn – NU "L'vivs'ka Politekhnik"

The stages of the "independent" venture company creation

In the article the main stages of creation of the "independent" (purely) venture company are considered. According to the analysis of the literature sources of the research the peculiarities of the perspective venture projects selection and peculiarities of successful venture investment are determined.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Малі інноваційно-технологічні фірми за підтримки венчурного капіталу постійно створюють і випускають на ринок нововведення, які стають основою нових галузей промисловості. Негнучкість, консерватизм великих компаній у сфері науково-технічного прогресу призводять до того, що невеликі фірми стають конкурентами великих при створенні і введенні у життя новинок науки і техніки.

Малі інноваційно-технологічні фірми мають значні переваги перед великими компаніями у розробці інноваційних технологій, зокрема: вузька спеціалізація, концентрація матеріально-технічних і фінансових ресурсів на вибраному напрямі досліджень та можливість швидкої переорієнтації на інші перспективні напрями діяльності. При цьому максимально скорочуються терміни НДДКР, інтенсифікується процес нововведення у виробництво. Проте єдиним недоліком у діяльності інноваційно-технологічних фірм є брак значних фінансових ресурсів для досліджень, випробувань і впровадження новинок у життя. Ось чому на етапі комерціалізації винаходів важливу роль відіграють венчурні капіталісти і венчурний капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Останнім часом в Україні зростає увага до інноваційного підприємництва, метою якого є сприяння розвитку інноваційних процесів. Зростає і кількість публікацій, що торкаються теми особливого виду венчурного підприємництва. На увагу заслуговують праці Є.А. Лебедєвої, А.С. Степаненко, Л.Ф. Радзієвської, Н.В. Линніка,

М. Долішнього, В.А. Денисюка, Н.В. Шелюбської, А.А. Кутейникова та ін. У переважній більшості публікацій досліджуються особливості венчурного бізнесу, історія розвитку венчурного підприємництва у світі, розглядаються різноманітні організаційні форми венчурних підприємств. Проте недостатньо розкрито особливості та етапи створення венчурних підприємств, зокрема одного із їх різновидів, а саме "незалежного" венчурного підприємства.

Цілі статті. Цілі статті випливають із результатів огляду літературних джерел та публікацій за проблемою і передбачають визначення та опис етапів створення "незалежного" венчурного підприємства, особливостей відбору перспективних венчурних проектів та аналіз критеріїв успіху венчурного інвестування.

Виклад основного матеріалу дослідження. "Незалежні" венчурні підприємства утворюються внаслідок купівлі венчурними фондами акцій малих інноваційно-технологічних фірм через первинний ринок цінних паперів [2, 3]. Розглянемо основні етапи створення незалежного венчурного підприємства.

При створенні малого інноваційного підприємства групою інженерів-винахідників, розробників або вчених разом з фахівцями-управлінцями початковий статутний фонд такого підприємства формується з власних коштів винахідників. Початковим етапом венчурного інвестування є пошук потенційних проектів, тобто малих інноваційних технологічних фірм (МІТФ), в які доцільно вкладати венчурний капітал. Цим пошуком займаються венчурні капіталісти, можливе також залучення інноваційних посередників, або інших аналітичних служб, які опрацьовують значні обсяги інформації і визначають перспективний проект.

Далі наступає процес вивчення перспективного проекту інвестором. На цій стадії підприємство подає детальний бізнес-план, що містить інформацію, цікаву для інвестора. Бізнес-план повинен містити короткий опис проекту і самого нововведення; аналіз потенціалу та кон'юнктури ринку, на якому працює дане підприємство; ситуацію на ринках альтернативних товарів ринку, умови конкуренції; детальний опис основних фондів підприємства [5]. На цьому етапі особлива увага приділяється вивченню розмірів і привабливості ринку, на якому працює або планує вийти МІТФ, а також унікальності запропонованого інвестиційного проекту. Венчурний капіталіст плекає надії на те, що підприємство доведе унікальність свого проекту, яка дасть йому відчутні конкурентні переваги. Унікальність підвищує шанси на успіх, і тому вона заслуговує стати головною рисою бізнес-плану.

Важливим фактором у прийнятті проекту венчурні капіталісти вважають менеджмент підприємства. Значну роль відіграють особистісні характеристики керівника або засновника МІТФ [1, 3, 4]. Перевага віддається підприємцям, які вже мають досвід організації успішних фірм. Ризикові капіталісти переважно не втручаються у діяльність фірм, які засновані такими фахівцями, дають їм повну свободу у розподілі коштів, підборі персоналу та виборі ринкової стратегії. Венчурні фонди намагаються інвестувати свої кошти у монопольні проекти, в тому числі у той бізнес, де немає конкурентів. Варто

зазначити, що процес вивчення бізнес-плану тривалий і може тривати від кількох місяців до року. Якщо приймається позитивне рішення про інвестування, складається меморандум, де аналізуються всі висновки і формулюються пропозиції для інвестиційного комітету, який приймає остаточне рішення. Як правило, складення меморандуму практично означає майже прийняття рішення про інвестицію, проте можлива і відмова.

Наступним етапом створення венчурного підприємства є оцінка вартості проекту. Венчурні капіталісти оцінюють ризик і дохід при прийнятті рішення про інвестування у конкретний проект. Основним показником при цьому виступає визначення того, скільки буде коштувати підприємство після того, як його акції поступлять на відкритий ринок, тобто визначають "умовну вартість підприємства".

Після оцінки вартості проекту настає етап укладення угоди про інвестиції. Угода повинна містити наступну інформацію: ціну угоди; обмеження на використання капіталу і оплату праці керуючих; умови, за яких венчурний капіталіст може отримати контроль над радою директорів, заміну керівництва компанії, здійснення поглинання компанії; умови продажу акцій на відкритому ринку тощо [4]. При вкладенні венчурного капіталу в установчий фонд МІТФ, інвестор не вважає доцільним купувати контрольний пакет акцій, а використовує гроші як фінансовий важіль впливу на керівництво підприємства, щоб забезпечити більш швидкий його розвиток. Тому ні інвестор, ні його представники не беруть на себе інших ризиків (технічного, ринкового, управлінського, цінового й ін.), за винятком фінансового. Усі перераховані ризики несе на собі МІТФ і її менеджери.

Наступним етапом інвестиційного процесу є практична реалізація проекту. Засновники підприємства, що є одночасно і його працівниками, розробляють економічну стратегію підприємства, вивчають ринок і організовують виробництво. Розпочинається випуск й прощтовхування на ринок нової продукції, орієнтованої на конкретних замовників. Завдання венчурного підприємства на цьому етапі – завоювати довіру споживачів і отримати замовлення. Як правило, на цій стадії виробництво ще не дає прибутку. Швидкий розвиток підприємства потребує скоординованості різних видів її діяльності та вдосконалення організаційної структури управління. Після налагодження випуску продукції й подолання збитковості виробництва, підприємство може розпочати емісію власних акцій й продавати на ринку цінні папери.

Після виконання венчурним капіталістом своєї місії він виходить із даного бізнесу. Ця процедура називається "виходом із венчурного бізнесу" і може здійснюватися вона у таких основних формах: публічний продаж акцій, продаж акцій стратегічному інвестору або продаж акцій фінансовим інвесторам [3].

Загалом, весь період розвитку малого венчурного підприємства в розвинутих країнах триває близько п'яти років, іноді – два-три роки. Оскільки кошти венчурного капіталу вкладаються без будь-яких матеріальних гарантій з боку отримувача венчуру, інвестори погоджуються з ризиком втрати вкладених коштів у разі провалу справи. За експертними даними, близько 20 %

венчурних підприємств зазнають краху через невміння враховувати всі ринкові вимоги, а 60 % лише повертають вкладені кошти [5]. Проте у разі успіху норма прибутку на авансований капітал може значно перевищити банківські відсотки.

Таким чином, успішне венчурне фінансування залежить від виконання інвесторами таких вимог: складання всебічного прогнозу економічного потенціалу нововведення на довгострокову перспективу, чітке визначення обсягів попиту потенційних споживачів на новинку, її економічні переваги перед вже існуючими способами задоволення даної потреби, виявлення ресурсних обмежень, які можуть виникнути при створенні, виробництві і збуті новинки [1, 3, 4]. Для успішного розвитку венчурного підприємства необхідно, щоб його керівники і персонал відповідав особливим вимогам. Важливими є якість менеджменту фірми та відсутність строгої формалізації структур управління, які створюють передумови розвитку атмосфери творчості у колективі, забезпечують швидкість, гнучкість у прийнятті рішень; мінімальна кількість рівнів управління "незалежного" венчурного підприємства забезпечує безпосереднє особисте залучення керівників до роботи всіх підрозділів фірми.

Висновки. Отже, сучасні малі венчурні підприємства – це гнучкі і мобільні структури, що характеризуються високою активністю у швидкій комерційній реалізації розроблених ідей та винаходів із мінімальними витратами. Підвищена увага інвесторів до діяльності таких підприємств пояснюється тим, що такі фірми сприяють постійному оновленню виробничого потенціалу, допомагають підтримувати конкурентоспроможність компаній на світовому ринку.

Література

1. Кутейников А.А. Искусство быть новатором: (Мировой опыт "рискованого" бизнеса). – М.: Знание, 1990. – 64 с.
2. Лебедева Е.А. Венчурные фирмы в США// Вопросы изобретательства. – 1990, № 8. – С. 54-58.
3. Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні. Монографія. – К.: КНЕУ, 2000. – 172 с.
4. Степаненко А.С. Венчурне фінансування інвестицій і перспективи його використання в Україні// Фінанси України. – 1997, № 3. – С. 46-61.
5. <http://www.cnews.ru>

УДК 330.322:336.717

*М.Б. Паласевич – Дрогобицький ПУ;
доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук – Львівська КА;
аспір. С.Г. Шевченко – НЛТУ України*

СУТЬ, ОЗНАКИ ТА СТРУКТУРА БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З'ясовано суть та місце інвестиційної банківської діяльності в системі банківських послуг на підставі порівняння різних банківських послуг та функціонального підходу до поняття "банк". Розглянуто структуру та напрями банківської інвестиційної діяльності.